

Var det de rigtige, der fik prisen?

I et temanummer om Nobelprisen i økonomi er man næsten nødt til at behandle de mere politiske og fagpolitiske spørgsmål, der somme tider er oppe i debatten. Er der bestemte skoler og fagmiljøer, der får for mange eller for få priser? Er prisuddelingene præget af en politisk bias? Er der oplagte eksempler på modtagere, der ikke fortjente prisen, eller andre, som burde have haft den, men er blevet glemt? Det giver otte af de mest fremtrædende danske økonomer i det følgende meget forskellige bud på.¹

Yderligere kandidater til Nobelprisen i økonomi?

NIELS THYGESEN

Professor emeritus,
Økonomisk Institut,
Københavns Universitet

Da jeg blev spurgt, om jeg ville skrive en kort kommentar til nobelprisuddelingene, tøvede jeg med at give et positivt svar, da min hovedopfattelse er, at Nobelpriskomiteen har gjort et fortræffeligt arbejde og ikke med rimelighed kan siges at have haft skyklapper på. Den faglige bredde af det samlede felt, der har modtaget hæderen ved de hidtidige 48 tildelinger, er vidtspændende og vidner ikke om nogen identificerbar fortrinstillig for bestemte holdninger eller emner. Nobelpriskomiteen har opfattet økonomi som klart bredere, end hvad man kan betegne som "mainstream" forskning i mikro- eller makroøkonomi, og inden for den nævnte forskergruppe har pristagerne, som jeg vurderer det, været repræsentative for den bedste forskning, snarere end for kortvarige populære retninger i faget.

Nobelpriskomiteen har efterhånden kunnet aftrappe tildelingerne til de ældre økonomer, hvis hovedbidrag lå relativt langt tilbage i tid. Det ville være blevet opfattet som urimeligt, hvis man fra starten i 1969 havde fulgt praksis ved mange tildelinger af de naturvidenskabelige priser med at lægge hovedvægten på enkelte banebrydende arbejder – "the most important discovery" – snarere end på et længevarende forløb af en forskerkarriere. Det kan dog ikke længere begrunde, at vi stadig har til gode at se en prismodtager under 50 år.

Det er dog ikke dette kriterie, der fik mig til at tage mod indbydelsen. Min – spagfærdige – kritik af praksis er, at Nobelpriskomiteen måske burde have lagt større vægt på, i hvilket omfang mulige kandidater har bidraget til ikke blot at udvikle ny teoretisk og empirisk forskning, men også til selv at udbrede anvendelsen af denne som "best practice" i de institutioner og/eller den debat, hvis bidrag til samfundets økonomiske udvikling hviler på den erhvervede indsigt.

Der er færre eksempler på dette, end man umiddelbart måtte tro ved at se på listen over hidtidige Nobelprimodtagere, i alt fald inden for makroøkonomi; blandt pristagerne i finansiering er det derimod ikke usædvanligt at se økonomer, som også har gjort sig stærkt gældende som praktikere med høj gennemslagskraft. To nordiske prismodtagere, Bertel Ohlin og Gunnar Myrdal, begyndte som forskere med væsentlige bidrag til henholdsvis international handelsteori og monetær teori, men gik så ind i national politik på andre og langt bredere områder end dem, der havde motiveret deres Nobelpriser. Blandt de amerikanske pristagere er Paul Samuelson, Milton Friedman og Paul Krugman eksempler på økonomer, der har været særligt aktive med at højne den offentlige debat gennem artikler i dags- eller ugepressen omkring en bred økonomisk emnekreds.

NOTE 1 Litteraturlisten er samlet sidst efter alle indlæggene i denne debat.

Der er derimod ikke eksempler på pristagerne blandt makroøkonomer, som – efter at have nået forskningsmæssige resultater på et meget højt niveau - er gået ind i ledende poster i nationale eller internationale institutioner, hvis analytiske arbejde herved er blevet hævet til ”best practice”, dvs anvendelse af den mest relevante økonomiske forskning. Som eksempler på makroøkonomer, som man med denne motivering kunne have tildelt Nobelprisen, kunne Stanley Fischer og Olivier Blanchard nævnes. Disse to har det til fælles, at de har bidraget væsentligt til videreudviklingen af nykeynesiansk makroteori og dens empiriske afprøvning – Fischer ved at inddrage varigheden af lønkontrakter på arbejdsmarkeder, Blanchard ved at inddrage teorien om monopolistisk konkurrence og på langtidsarbejdsløshedens betydning for det fremtidige produktionspotentiale - inden de blev ledende medarbejdere i IMF og andre internationale organisationer, i Fischers tilfælde også i to analytisk førende centralbanker (Israel og USA).

Som yderligere mulige eksempler på fremragende økonomer, der i en stor del af deres karriere har bidraget ved at anvende

resultater fra egen forskning direkte i økonomisk politik, kunne Ben Bernanke og Larry Summers fremhæves. Bernankes usædvanlige forudsætninger for at lede USA's pengepolitik i årene efter finanskrisen havde rod i hans forskning i den store depression, ligesom Larry Summers som finansminister kunne trække på egne bidrag til udviklingen af nykeynesiansk makroteori.

Min konklusion er, at formidling af forskningsresultater gennem en stor personlig indsats uden for et akademisk miljø burde tages i betragtning som et supplerende kriterium ved tildelinger af Nobelprisen i økonomi.